EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 30.4.2020.
COM(2020) 162 final

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Četvrto godišnje izvješće o Instrumentu za izbjeglice u Turskoj

Sadržaj

Sadržaj 1
1. Uvod 2
1.1. Turska i izbjeglička kriza 2
1.2. Odgovor EU-a na krizu i uspostava Instrumenta 3
2. Funkcioniranje Instrumenta 4
3. Financijski kapacitet, trajanje i priroda financiranja 5
4. Programiranje 5
5. Provedba Instrumenta 7
6. Praćenje i evaluacija 12
7. Revizija 14
8. Komunikacija i vidljivost 14
9. Zaključci i sljedeći koraci 15

1. Uvod

U skladu s člankom 8. stavkom 1. Odluke Komisije od 24. studenoga 2015.[1] o usklađivanju mjera Unije i država članica koordinacijskim mehanizmom (dalje u tekstu „Odluka") Komisija redovito izvješćuje Europski parlament i Vijeće o provedbi Instrumenta za izbjeglice u Turskoj (dalje u tekstu „Instrument"). U skladu s člankom 8. stavkom 2. Komisija svake godine podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Instrumenta. Prvo godišnje izvješće o Instrumentu objavljeno je u ožujku 2017.[2] U njemu su opisani njegovo funkcioniranje, prve aktivnosti njegove provedbe, praćenje i sustav evaluacije te povezane komunikacijske aktivnosti. Drugo izvješće objavljeno je u ožujku 2018.[3], a treće u travnju 2019.[4]

U ovo četvrto izvješće uključeni su podaci do kraja veljače 2020. Događaji iz ožujka 2020. bit će uključeni u sljedeće izvješće.

1.1. Turska i izbjeglička kriza

Turska je zbog svojeg zemljopisnog položaja važna zemlja prihvata i tranzita za izbjeglice i migrante. Zbog dosad nezabilježenog broja ljudi koji u Tursku pristižu uglavnom zbog sukoba u Siriji i Iraku, u toj zemlji boravi oko četiri milijuna izbjeglica, što je najveća takva populacija u svijetu. Među njima je 3,6 milijuna registriranih sirijskih izbjeglica[5] i 370 000 registriranih izbjeglica i tražitelja azila uglavnom iz Afganistana, Iraka, Irana i Somalije[6] [7]. Unatoč hvalevrijednim nastojanjima Turske da primi, podupire i zbrine velik broj izbjeglica i migranata, njihova je brojnost znatno utjecala na zajednice domaćine. Dugotrajna raseljenost sirijskih izbjeglica u Turskoj predstavlja izazov za socijalnu koheziju izbjeglica, migranata i zajednica domaćina.

Turska i dalje ulaže znatne napore u smještaj i zadovoljavanje potreba gotovo četiri milijuna izbjeglica. Ponovila je svoju predanost provedbi Izjave EU-a i Turske iz ožujka 2016.[8] i odigrala važnu ulogu u osiguravanju učinkovitog upravljanja migracijskim tokovima duž istočnosredozemne rute. Iako su nezakonite migracije iz Turske porasle 2019., zahvaljujući

---

[1] Odluka Komisije C(2015) 9500 od 24. studenoga 2015. o usklađivanju mjera Unije i država članica koordinacijskim mehanizmom – Instrumentom za izbjeglice u Turskoj, kako je izmijenjena Odlukom Komisije C(2016) 855 od 10. veljače 2016.

[2] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/170302_facility_for_refugees_in_turkey_first_annual_report.pdf

[3] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/14032018_facility_for_refugees_in_turkey_second_annual_report.pdf

[4] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/com_2019_174_f1_communication_from_commission_to_inst_en_v5_p1_1016762.pdf

[5] Na dan 31.12.2019. bilo je registrirano 3 576 370 „Sirijaca s privremenom zaštitom". Izvor: turska Glavna uprava za upravljanje migracijama: https://en.goc.gov.tr/temporary-protection27

[6] https://www.unhcr.org/tr/en/unhcr-turkey-stats

[7] Turski sustav azila specifičan je zbog toga što je pri potpisivanju Protokola iz New Yorka iz 1967. uz Ženevsku konvenciju iz 1951. Turska izjavila rezervu. Zbog toga velika većina izbjeglica u Turskoj ne može podnijeti zahtjev za potpuni status izbjeglice, već samo za „uvjetni" status izbjeglice kojim se, ako se odobri, boravak u zemlji ograničava do trenutka „preseljenja izbjeglice u treću zemlju".

[8] http://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/

Izjavi i dalje se postižu konkretni rezultati u smanjenju broja nezakonitih i opasnih prelazaka Egejskog mora i u spašavanju života.

1.2. Odgovor EU-a na krizu i uspostava Instrumenta

Europska unija i njezine države članice 2015. odlučile su intenzivirati politički i financijski angažman kako bi pomogle Turskoj u zbrinjavanju izbjeglica. Kao odgovor na poziv zemalja članica EU-a u kojem su zatražena znatna dodatna sredstva za potporu izbjeglicama u Turskoj, Odlukom Komisije od 24. studenoga 2015., koja je izmijenjena 10. veljače 2016.[9], a zatim ponovno 14. ožujka i 24. srpnja 2018., uspostavljen je Instrument za izbjeglice u Turskoj. Taj je instrument mehanizam za koordiniranje mobilizacije sredstava stavljenih na raspolaganje u okviru proračuna EU-a te dodatnih doprinosa država članica koji su uključeni u proračun EU-a kao vanjski namjenski prihod. Države članice politički su se obvezale dati nacionalne doprinose u okviru Zajedničkog dogovora država članica EU-a i Europske komisije, koji su predstavnici vlada država članica donijeli 3. veljače 2016. te koji je ažuriran prilikom postizanja dogovora o drugom obroku Instrumenta[10]. Zajedničkim dogovorom uspostavljen je i okvir za uvjete. Za prvi obrok Instrumenta (2016.–2017.) dodijeljen je ukupni iznos od 3 milijarde EUR. Na raspolaganje su stavljene 3 milijarde EUR, povrh 345 milijuna EUR[11] koje je Komisija već dodijelila Turskoj kao odgovor na sirijsku izbjegličku krizu prije početka provedbe Instrumenta te uz bilateralnu pomoć država članica[12]. Dodatne 3 milijarde EUR stavljene su na raspolaganje za drugi obrok Instrumenta (2018.–2019.), čime je ukupna vrijednost Instrumenta porasla na 6 milijardi EUR. Instrument je operativan od 17. veljače 2016., odnosno prvog sastanka Upravljačkog odbora. Nakon tog sastanka Komisija je ubrzo ugovorila prve projekte u okviru Instrumenta.

Šefovi država i vlada država članica Europske unije i Turske ponovno su 18. ožujka 2016. potvrdili svoju predanost provedbi Zajedničkog akcijskog plana te dogovorili daljnje mjere za produbljivanje odnosa EU-a i Turske i rješavanje migracijske krize[13]. Turska i Europska unija prepoznale su da su potrebne dodatne, brze i odlučne mjere. Konkretnije, u Izjavi EU-a i Turske od 18. ožujka 2016. (dalje u tekstu „Izjava”) pozvalo se, među ostalim, da se uništi poslovni model krijumčara i migrantima ponudi alternativa ugrožavanju vlastitih života te da se tako zaustave nezakonite migracije i ubrza provedba Instrumenta.

Provedba Izjave zadržala je važnu ulogu u osiguravanju zajedničkog djelotvornog odgovora EU-a i Turske na migracijske izazove tijekom 2019. Iako su nezakonite migracije iz Turske

[9] Odluka Komisije C(2016) 60/03 od 10. veljače 2016. o Instrumentu za izbjeglice u Turskoj o izmjeni Odluke Komisije C(2015) 9500 od 24. studenoga 2015.
[10] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf
[11] Financijska sredstva mobilizirana od 2013. do 2015. u okviru različitih instrumenata za vanjsko financiranje kao što su Instrument za humanitarnu pomoć (HUMA), Instrument pretpristupne pomoći (IPA) i Instrument za doprinos stabilnosti i miru (IcSP), uključujući niz aktivnosti koje provodi Uzajamni fond EU-a kao odgovor na sirijsku krizu (EUTF).
[12] Od početka krize EU je mobilizirao sve političke i humanitarne alate koji su mu na raspolaganju za potporu Sirijcima te zajedno s državama članicama EU-a izdvojio 17 milijardi EUR humanitarne, razvojne, gospodarske i stabilizacijske pomoći.
[13] http://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/

porasle 2019., zahvaljujući Izjavi i dalje se postižu konkretni rezultati u smanjenju broja nezakonitih i opasnih prelazaka Egejskog mora i u spašavanju života.

Ukupni broj dolazaka iz Turske u EU 2019. iznosio je 83 333, u usporedbi s 56 560 dolazaka 2018. (povećanje za 47 %). Velika većina dolazaka zabilježena je u Grčkoj. U Grčku je 2019. morem i kopnom pristiglo ukupno 73 626 osoba, što je 54 % više nego 2018. (47 915). Broj dolazaka kopnom 2019. (13 456) smanjio se u usporedbi s 2018. za 15 %, ali se broj dolazaka morem (60 151) povećao za 87 %. Međutim, ukupni broj nezakonitih migracija na istočnosredozemnoj ruti 2019. i dalje je ostao znatno manji od broja nezakonitih migranata na toj ruti 2015. (885 386)[14].

Preseljenja iz Turske u EU nastavila su se prema dogovoru „jedan za jedan"[15] predviđenom u Izjavi. Ukupan je broj osoba preseljenih na temelju Izjave EU-a i Turske od 4. travnja 2016. (u prosincu 2019.) 25 560, od čega je 7 020 preseljeno 2019. U Tursku je na temelju Izjave vraćeno 1 995 migranata (od čega 189 u 2019.), a na temelju bilateralnog protokola između Grčke i Turske 601. Dobrovoljni humanitarni program prihvata dodatno je pojednostavnjen program za preseljenje predviđen Izjavom EU-a i Turske. Turska i države članice EU-a podržale su 2017. standardne operativne postupke za taj program. Prema Izjavi EU-a i Turske, program će se aktivirati nakon prestanka nezakonitih prelazaka iz Turske u EU ili nakon njihova znatnog i održivog smanjenja. Komisija stalno potiče države članice na aktivaciju dobrovoljnog humanitarnog programa prihvata.

2. Funkcioniranje Instrumenta

Instrument je koordinacijski mehanizam koji omogućuje brzu, učinkovitu i djelotvornu mobilizaciju pomoći EU-a izbjeglicama u Turskoj. Instrumentom se jamči optimalna mobilizacija postojećih financijskih instrumenata EU-a, u obliku humanitarne i/ili razvojne pomoći, kako bi se osiguralo sveobuhvatno i koordinirano ispunjavanje potreba izbjeglica i zajednica domaćina[16].

Upravljački odbor Instrumenta pruža strateške smjernice u pogledu prioriteta, vrsta aktivnosti koje treba podupirati, iznosa koji će se dodijeliti te financijskih instrumenata koje treba mobilizirati te, kada je primjereno, u pogledu uvjeta povezanih s provedbom obveza Turske u okviru Zajedničkog akcijskog plana EU-a i Turske od 29. studenoga 2015.[17] (dalje u tekstu „Zajednički akcijski plan"). Tijekom 2019., četvrte godine provedbe Instrumenta, održana su dva sastanka Upravljačkog odbora: 17. svibnja i 9. prosinca.

Instrument se provodi u skladu s ključnim načelima brzine, učinkovitosti i djelotvornosti uz osiguravanje dobrog financijskog upravljanja. Važne su i održivost intervencija Instrumenta i suodgovornost turskih tijela. Određivanje prioritetnih područja za pomoć temelji se na

[14] Frontex: https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-map/

[15] U skladu s Izjavom EU-a i Turske, za svakog Sirijca koji s grčkih otoka bude vraćen u Tursku u EU se preseljava jedan Sirijac iz Turske, uzimajući u obzir UN-ove kriterije ranjivosti.

[16] Odluka Komisije C(2015) 9500 od 24. studenoga. 2015., članak 2. – Ciljevi Instrumenta.

[17] Vidjeti članak 5. stavak 1. Odluke Komisije C(2015) 9500, kako je izmijenjena Odlukom Komisije C(2016) 855.

sveobuhvatnoj i neovisnoj procjeni potreba[18], pri čemu se posebna pozornost posvećuje ranjivim skupinama. Procjena potreba ažurirana je 2018.[19]

U okviru Instrumenta koordinira se financiranje iz sljedećih instrumenata za vanjsko financiranje[20]: humanitarne pomoći[21], Europskog instrumenta za susjedstvo[22], Instrumenta za razvojnu suradnju[23], Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA)[24] i Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru[25]. Mjere koje se financiraju iz proračuna Unije provode se u skladu s financijskim pravilima i propisima koji se primjenjuju na izravno i neizravno upravljanje.

Uvjet je za pružanje pomoći da se Turska strogo pridržava obveza iz Zajedničkog akcijskog plana i Izjave.

3. Financijski kapacitet, trajanje i priroda financiranja

Ukupni proračun koordiniran u okviru Instrumenta iznosi 6 milijardi EUR, mobiliziranih u dva obroka. Projekti financirani iz prvog obroka provode se najkasnije do sredine 2021., a projekti s potporom iz drugog obroka najkasnije do sredine 2025. (većina projekata završit će prije). Sva su operativna sredstva dodijeljena u oba obroka.

U prvom obroku, koji je iznosio 3 milijarde EUR, milijarda EUR mobilizirana je iz proračuna EU-a, a 2 milijarde EUR od država članica[26]. U drugom obroku, koji je također iznosio 3 milijarde EUR, iz proračuna EU-a osigurane su 2 milijarde EUR, a od država članica milijarda EUR[27].

Kad je riječ o proračunskim sredstvima EU-a, od milijarde EUR iz proračuna EU-a za razdoblje 2016.–2017., 250 milijuna EUR mobilizirano je 2016., a 750 milijuna EUR 2017. Od ukupno 2 milijarde EUR iz proračuna EU-a za razdoblje 2018.–2019., 550 milijuna EUR mobilizirano je 2018., a ostatak 2019.

Kad je riječ o doprinosima država članica Instrumentu, u prvom su obroku iznosili 677 milijuna EUR 2016., 847 milijuna EUR 2017., 396 milijuna EUR 2018. te 80 milijuna EUR 2019. Za drugi obrok doprinos država članica iznosio je 68 milijuna EUR

[18] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/2016_needs_assessment_.pdf
[19] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf
[20] Doprinosi iz Europskog instrumenta za susjedstvo i Instrumenta za razvojnu suradnju preneseni su i pruženi u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći i Uzajamnog fonda EU-a. U načelu su svi doprinosi iz Instrumenta u Uzajamni fond EU-a (iz Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) i u manjoj mjeri iz Instrumenta za razvojnu suradnju) pruženi kao nehumanitarna pomoć.
[21] Uredba Vijeća (EZ) br. 1257/96 o humanitarnoj pomoći, SL L 163, 2.7.1996., str. 1.
[22] Uredba (EU) br. 232/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Europskog instrumenta za susjedstvo, SL L 77, 15.3.2014., str. 27.
[23] Uredba (EU) br. 233/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta financiranja za razvojnu suradnju, SL L 77, 15.3.2014., str. 44.
[24] Uredba (EU) br. 231/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta pretpristupne pomoći, SL L 77, 15.3.2014., str. 11.
[25] Uredba (EU) br. 230/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru, SL L 77, 15.3.2014., str. 1.
[26] Ukupna raspodjela doprinosa država članica dostupna je na: http://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2016/02/03/refugee-facility-for-turkey/.
[27] https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/

2018., 202 milijuna EUR 2019., a preostala plaćanja planirana su za razdoblje do 2023. Doprinosi država članica uplaćuju se izravno u proračun EU-a u obliku vanjskog namjenskog prihoda u skladu s člankom 21. stavkom 2. točkom (a) podtočkom ii. Financijske uredbe te se raspodjeljuju u proračunske linije Instrumenta za pretpristupnu pomoć i Instrumenta za humanitarnu pomoć.

I dalje se održava zadovoljavajuća ravnoteža između učestalosti uplata doprinosa država članica *u* Instrument i učestalosti isplata na temelju tih doprinosa *iz* Instrumenta.

4. Programiranje

U ažuriranoj procjeni potreba[28] utvrđeni su prioritetne potrebe i preostali nedostaci u ispunjavanju potreba izbjeglica, a ona je bila i vrijedan vodič za programiranje drugog obroka Instrumenta. Zaključeno je da zaštita, osnovne potrebe i sredstva za život, zdravstvo, obrazovanje i komunalna infrastruktura ostaju ključna područja.

U ažuriranom Strateškom konceptu[29] utvrđen je strateški okvir za programiranje i provedbu drugog obroka Instrumenta s posebnim naglaskom na uključivanje i samostalnost kao glavne ciljeve. U tom je konceptu potvrđena potreba za bliskom suradnjom državnih, razvojnih i humanitarnih instrumenata kako bi se utvrdila održivija i trajna rješenja u kontekstu dugotrajne krize te nakon isteka Instrumenta i isplate 6 milijardi EUR. To podrazumijeva strateški prijelaz s humanitarne pomoći na razvojnu pomoć u okviru Instrumenta. Posebna se pozornost posvećuje pružanju održive socioekonomske potpore i prilika za zaradu za život te jačanju kapaciteta zajednica domaćina za smještaj izbjeglica, uz istodobnu potporu za socijalnu koheziju. Nakon isteka Instrumenta turska bi tijela i Komisija radili na osiguravanju održivosti projekata proizišlih iz Instrumenta. Nadalje, turski nacionalni sustav trebao bi biti spreman preuzeti provedbu pomoći proistekle iz Instrumenta kako bi se osigurali održiva rješenja i ravnopravan pristup pravima i uslugama.

Svrha je programiranja drugog obroka bila uzeti u obzir preporuke iz tematskog izvješća Europskog revizorskog suda o Instrumentu[30], koje je objavljeno u studenome 2018. (vidjeti i odjeljak o reviziji u nastavku). Sud je posebno naglasio potrebu za utvrđivanjem zajedničke strategije za mobilizaciju humanitarnih i razvojnih sastavnica Instrumenta, predviđanjem prebacivanja financiranja s Instrumenta na nacionalna tijela i osiguravanjem održivosti uspjeha Instrumenta nakon njegova isteka.

Nakon što je dobila potporu Upravljačkog odbora u svibnju 2019. i pozitivno mišljenje Odbora za upravljanje IPA-om u srpnju, Komisija je donijela posebnu mjeru o zdravlju, zaštiti, socioekonomskoj potpori i komunalnoj infrastrukturi u ukupnom iznosu od 1,41 milijarde EUR[31] koja se dodjeljuje u okviru razvojne sastavnice Instrumenta. To joj je omogućilo da započne pregovore o nizu mjera koje će se financirati iz drugog obroka (vidjeti

[28] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf
[29] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_facility_strategic_concept_note.pdf
[30] Izvješće Revizorskog suda: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_HR.pdf
[31] Provedbena odluka Komisije od 18. srpnja 2019. o donošenju posebne mjere o zdravlju, zaštiti, socioekonomskoj potpori i komunalnoj infrastrukturi u okviru Instrumenta za izbjeglice u Turskoj, Bruxelles, 18.7.2019., C(2019) 5454 final.

u nastavku opis po prioritetnom području). Tom je mjerom Komisija dopunila posebnu mjeru o obrazovanju, koju je donijela u srpnju 2018. i koja je izmijenjena u prosincu 2018., u ukupnom iznosu od 500 milijuna EUR[32], također u okviru razvojne sastavnice Instrumenta.

U listopadu 2019. Odbor za upravljanje IPA-om dao je pozitivno mišljenje o mjeri potpore u okviru Instrumenta kojom se nastoji osigurati nastavak intervencija u vezi s praćenjem i evaluacijom, revizijom i komunikacijom. Mjera je službeno donesena u studenome 2019. u iznosu od 11,34 milijuna EUR i trebala bi zajamčiti nastavak aktivnosti započetih u okviru mjere potpore koja se financirala iz prvog obroka te obuhvatiti i projekte planirane i provedene s pomoću sredstava iz drugog obroka.

U okviru humanitarne sastavnice Instrumenta sredstva Plana za pružanje humanitarne pomoći za 2018. u iznosu od 50 milijuna EUR u potpunosti su dodijeljena putem ugovora za deset projekata koji obuhvaćaju mjere za zdravlje i zaštitu. Ostatak humanitarne omotnice dodijeljen je u okviru Plana za pružanje humanitarne pomoći za 2019. u iznosu od 991,88 milijuna EUR[33], a 972 milijuna EUR već su dodijeljena putem ugovora, među ostalim za produljenje aktualne Mreže za hitnu socijalnu pomoć (ESSN 2) i potpisivanje novog ugovora za ESSN 3, čija bi provedba trebala započeti u travnju 2020. Preostali iznos od 19,50 milijuna EUR izdvojen je kao zaštitni kapacitet za moguće financiranje odgovora na priljev novih izbjeglica iz Sirije. Budući da taj kapacitet nije iskorišten 2019., navedeni bi se iznos trebao ugovoriti u prvim mjesecima 2020. Time bi se dovršio postupak programiranja za drugi obrok.

Do 31. prosinca 2019. Komisija je dodijelila cijelu operativnu omotnicu Instrumenta; od ukupno 6 milijardi EUR za 4,7 milijardi EUR sklopljeni su ugovori, od čega su isplaćene 3,2 milijarde EUR.

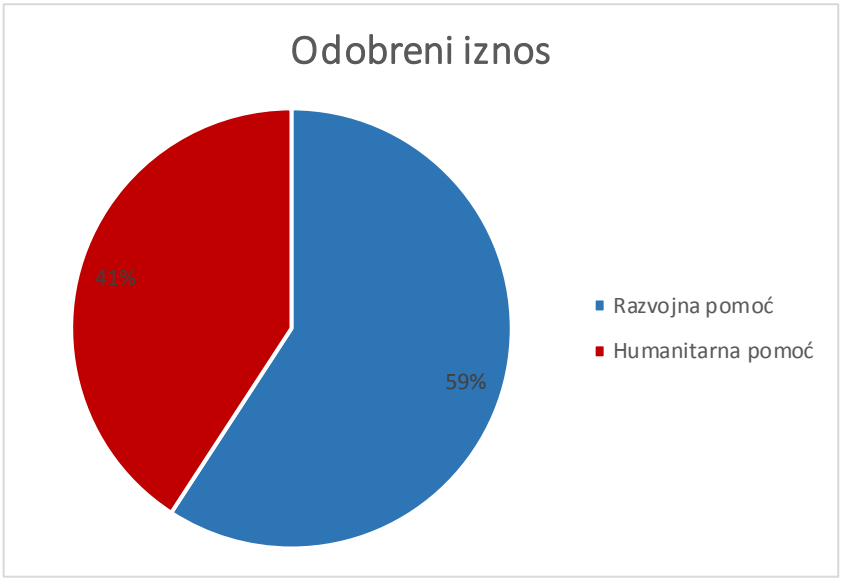
[32] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/amendment_c_2018_8254_f1_commission_implementing_decision_en_v3_p1_1001796.pdf

[33] Ostatak humanitarne omotnice namijenjen je za administrativne troškove i troškove potpore, koji nisu uključeni u planove za pružanje humanitarne pomoći.

5. Provedba Instrumenta

Instrument se provodi kao humanitarna i razvojna pomoć. U prvom obroku dodijeljeno je otprilike 1,4 milijarde EUR za humanitarnu, a 1,6 milijardi EUR za razvojnu pomoć. S obzirom na dugotrajnu prirodu krize u Siriji, intervencije financirane iz drugog obroka sve su više usmjerene na aktivnosti socioekonomske potpore i stvaranje prilika za zaradu za život. U drugom obroku za humanitarnu je pomoć dodijeljeno 1,04 milijarde EUR, a za razvojnu pomoć 1,9 milijardi EUR.

U cijelom Instrumentu humanitarna i razvojna pomoć izdvojene su kako slijedi:

Potpune informacije mogu se pronaći u tablici projekata dostupnoj na internetu[34].

Važno je naglasiti da se pomoć pružena u okviru Instrumenta temelji na projektima. Isplate uvelike ovise o napretku u ugovaranju i provedbi intervencija u okviru Instrumenta.

Posebna se pozornost posvećuje izbjeglicama i tražiteljima azila koji nisu iz Sirije. U intervencije u okviru Instrumenta uvijek se nastoji uključiti lokalne zajednice koje su primile izbjeglice.

Humanitarna pomoć usmjerena je na najranjivije izbjeglice kako bi se na pouzdan i dostojanstven način ispunile njihove osnovne potrebe i kako bi im se pružila zaštita. Njome se putem specijaliziranih agencija i partnera u području zdravlja i obrazovanja u kriznim situacijama odgovara i na nedostatke u pružanju usluga. Humanitarna pomoć EU-a dodjeljuje se u skladu s Europskim konsenzusom o humanitarnoj pomoći iz 2007.[35], u kojem je predviđeno da se EU kao humanitarni čimbenik pridržava načela humanosti, neutralnosti, nepristranosti i neovisnosti, kako je utvrđeno u članku 214. UFEU-a i u Uredbi o humanitarnoj pomoći (br. 1257/96)[36] [37].

[34] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_table.pdf
[35] Zajednička izjava Vijeća i predstavnika vlada država članica.
[36] Uredba Vijeća (EZ) br. 1257/96 od 20. lipnja 1996. o humanitarnoj pomoći.
[37] Humanitarna pomoć Europske komisije temelji se na godišnjim planovima za pružanje humanitarne pomoći (HIP). Okvir za suradnju Komisije i njezinih partnera u području humanitarne pomoći utvrđen je Komisijinim

Unutar humanitarne sastavnice Instrumenta provedena su ukupno 64 projekta preko 19 partnera u okviru prvog i drugog obroka Instrumenta. Cilj je tih projekata osigurati sredstva za ispunjavanje osnovnih potreba, zaštitu, obrazovanje i zdravstvenu skrb najranjivijim izbjeglicama u Turskoj. Izvršeni su svi projekti ugovoreni na temelju prvog obroka, osim pet projekata koji završavaju 2020. U prvom obroku dodijeljene su i ugovorene 1,4 milijarde EUR humanitarne pomoći te isplaćene 1,3 milijarde EUR, a u drugom su obroku ugovorene 1,022 milijarde EUR te je do 31. prosinca 2019. isplaćeno 590 milijuna EUR.

Razvojna pomoć dugoročno doprinosi područjima zdravstva, obrazovanja i socioekonomskog razvoja izbjeglica, posebno u pogledu pristupa javnim uslugama i prilikama za zaradu za život, te komunalne infrastrukture. Usmjerena je i na ranjive skupine te u intervencijama uzima u obzir rodni aspekt, a uključuje npr. zaštitu žena i djevojčica od seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja te poboljšanje pristupa skrbi u području spolnog i reproduktivnog zdravlja.

Unutar razvojne sastavnice Instrumenta provedba 26 projekata ugovorenih u okviru prvog obroka i dalje dobro napreduje. Od tih projekata 15 se provodi u okviru Regionalnog uzajamnog fonda EU-a za odgovor na sirijsku krizu (EUTF) u ukupnom iznosu od 293 milijuna EUR, uz sredstva koja se izravno dodjeljuju putem Instrumenta za pretpristupnu pomoć[38].

Isplate provedbenim partnerima dosegnule su 1,59 milijuna EUR od ukupno 1,6 milijardi EUR dodijeljenih za razvojnu pomoć u okviru prvog obroka[39]. U okviru drugog obroka Instrumenta ugovoreno je više od 700 milijuna EUR, a već isplaćeno 165 milijuna EUR.

U nastavku je naveden napredak po prioritetnom području u programiranju i provedbi pomoći koja se financira u oba obroka Instrumenta.

Obrazovanje

U okviru humanitarne sastavnice Instrumenta i dalje se uspješno provodi program uvjetovane novčane pomoći za obrazovanje (CCTE). CCTE-om se u obliku dvomjesečnih plaćanja obiteljima izbjeglica podupire upis u školu i nastava za djecu izbjeglice, uz uvjet da učenici redovito pohađaju nastavu. CCTE 2, kojim je pružena potpora za više od 500 000 djece izbjeglica do kraja 2019., nastavit će se do kraja listopada 2020. Sredstvima humanitarne pomoći u okviru prvog i drugog obroka Instrumenta podupire se i neformalno obrazovanje i upis u školu djece koja je ne pohađaju. Ukupno je za obrazovanje u kriznim situacijama izdvojeno više od 180 milijuna EUR.

Kad je riječ o razvojnoj pomoći, prva izravna dodjela bespovratnih sredstava Ministarstvu

sporazumima o financijskom i administrativnom okviru s međunarodnim organizacijama i okvirnim sporazumima o partnerstvu s nevladinim organizacijama.

[38] Sredstvima Instrumenta pretpristupne pomoći upravlja se u okviru Instrumenta u skladu s pravilima za vanjske aktivnosti sadržanima u drugom dijelu glavi IV. Financijske uredbe i pravilima za njezinu primjenu.

[39] Taj iznos obuhvaća isplate u okviru projekata koje provodi Regionalni uzajamni fond EU-a za odgovor na krizu u Siriji, ali za koje proračun EU-a još nije terećen.

nacionalnog obrazovanja[40] za povećanje integracije sirijske djece i njihova pristupa visokokvalitetnom obrazovanju završila je u svibnju 2019., ali se nastavlja u okviru programa PIKTES II[41] s proračunom od 400 milijuna EUR. Taj bi se program trebao provoditi do prosinca 2021. U okviru programa PICTES zaposleno je oko 4000 učitelja turskog jezika radi obrazovanja više od 230 000 djece i organizirana je dopunska nastava za više od 52 000 učenika. Do lipnja 2019. bilo je više od 170 000 osposobljenih obrazovnih djelatnika. Oko 5 000 radnika dobilo je plaće ili poticaje. S pomoću programa PIKTES II Instrument i dalje potiče rast stope pristupa sirijskih učenika obrazovanju te povećava operativni kapacitet obrazovnih ustanova i osoblja kao i kvalitetu obrazovanja.

U okviru prvog obroka još se provode dva projekta od šest provedenih s pomoću sredstava iz Uzajamnog fonda EU-a (EUTF) u ukupnom iznosu od 120 milijuna EUR (što ponajprije obuhvaća strukovno obrazovanje i osposobljavanje (SOO) te visoko obrazovanje) i trebali bi biti završeni do 2020.

Stvaran je napredak ostvaren na obnovi škola: više od 900 škola od planiranih 970 opremljeno je i obnovljeno. Izgradnja škola odvija se po planu, izgrađeno je 45 škola. U okviru drugog obroka iz Instrumenta se financira dodatna obrazovna infrastruktura u iznosu od 100 milijuna EUR. Nakon poziva na podnošenje prijedloga koji je pokrenula Delegacija EU-a u Turskoj u kolovozu je potpisan ugovor s KfW-om za izgradnju otprilike deset osnovnih i srednjih škola, 170 predškola i jednog javnog obrazovnog centra. Osim toga, napreduje i projekt čiste energije financiran s pomoću iznosa od 40 milijuna EUR iz EUTF-a kojemu je cilj opskrbljivati škole energijom putem dviju solarnih elektrana i krovnih ploča ugrađenih na 120 škola.

Zaštita

Iz humanitarne sastavnice Instrumenta podupiru se registracija i provjera izbjeglica kako bi mogli legalizirati svoj status pri Glavnoj upravi za upravljanje migracijama[42] u Turskoj te kako bi im se olakšao pristup socijalnim uslugama. U okviru prvog obroka gotovo 185 milijuna EUR dodijeljeno je u tu svrhu, što podrazumijeva i uključivanje zaštite među glavne ciljeve. U okviru drugog obroka ugovoreno je više od 75 milijuna EUR kako bi se poduprli kontinuirana registracija i ažuriranje statusa izbjeglica te nastavilo olakšavanje njihova pristupa specijaliziranim uslugama zaštite te socijalnim uslugama koje pruža vlada.

U okviru razvojne sastavnice putem EUTF-a pružena je pomoć pri prihvatu izbjeglica u društvenim centrima i daljnjem upućivanju ranjivih izbjeglica na odgovarajuće službe u Turskoj. Nakon donošenja posebne mjere u srpnju 2019. u trenutku sastavljanja pregovaralo se o dodjeli izravnih bespovratnih sredstava Ministarstvu rada, obitelji i socijalne skrbi u iznosu od 20 milijuna EUR koja bi trebala poboljšati pružanje preventivnih i zaštitnih socijalnih usluga najranjivijim izbjeglicama i članovima zajednica domaćina.

Zdravlje

[40] Promoting Integration of Syrian Kids into the Turkish Education System (PIKTES) II.
[41] Projekt se zove PICTES – Promoting the Integration of Syrian children into the Turkish Education System (promicanje integracije sirijske djece u turski obrazovni sustav)
[42] Glavna uprava za upravljanje migracijama turskog Ministarstva unutarnjih poslova

Budući da se u okviru razvojne sastavnice Instrumenta sve više podupire pružanje usluga zdravstvene skrbi, na temelju drugog obroka humanitarni partneri trenutačno pružaju ograničen broj mobilnih usluga (kao odgovor na potrebe za hitnim uslugama primarne zdravstvene skrbi, uključujući spolno i reproduktivno zdravlje) i specijaliziranih usluga u područjima kao što su mentalno zdravlje i psihosocijalna potpora te fizioterapija/fizička rehabilitacija. U prioritetnom području zdravlja do kraja 2020. očekuje se potpuni prelazak na programiranje razvoja.

U okviru razvojne sastavnice do studenoga 2020. trebao bi se provoditi projekt SIHHAT[43], za koji su dodijeljena izravna bespovratna sredstva Ministarstvu zdravlja. Do kraja 2019. broj funkcionalnih zdravstvenih centara za migrante dosegnuo je 176 i zaposlen je 3181 zdravstveni djelatnik. Brzina provedbe projekta zadovoljavajuća je i projekt daje konkretne rezultate na terenu. Projekt SIHHAT dodatno je usmjeren na olakšavanje specijaliziranih usluga potpore kao što su briga o mentalnom zdravlju i psihosocijalna potpora, fizioterapija i rehabilitacija te integracije službi za zaštitu (koje su prethodno dobivale potporu u okviru humanitarne sastavnice) u zdravstvene centre za migrante. Paralelno se provodi projekt Svjetske zdravstvene organizacije u okviru EUTF-a koji uključuje potporu centrima za osposobljavanje migranata u području zdravlja, osposobljavanje sirijskog medicinskog osoblja i certifikaciju sirijskih liječnika i medicinskih sestara za rad u zdravstvenim centrima za migrante. Dodjela dodatnih bespovratnih sredstava Ministarstvu zdravlja (SIHHAT 2) u iznosu od 210 milijuna EUR trebala bi započeti u ljeto 2020., a o ugovoru se još pregovara. Taj bi projekt trebao zajamčiti nastavak pružanja trenutačnih zdravstvenih usluga, no cilj mu je i jačanje specijaliziranih usluga u područjima kao što su reproduktivno zdravlje, mentalno zdravlje i fizička rehabilitacija. Zdravstvena se infrastruktura podupire i izgradnjom bolnica u Kilisu i Hatayu. Nakon donošenja posebne mjere u srpnju 2019., za dodatnu izgradnju i/ili obnovu zdravstvene infrastrukture u manjem opsegu dodijeljena je omotnica od 90 milijuna EUR. Postupak nabave pokrenut će se tijekom 2020.

Postoje razlozi za zabrinutost s obzirom na to da je izbjeglicama koji se nalaze izvan izvornog mjesta registracije ili nemaju fiksno mjesto boravka pristup zdravstvenim uslugama ograničen na usluge hitne skrbi i cijepljenje. To negativno utječe na izbjeglice bez fiksnog mjesta boravka, sezonske radnike i izbjeglice koji su preseljeni u druge pokrajine. Komisija pomno prati promjene politike i nastoji doprijeti do izbjegličke populacije na koju to utječe putem aktivnosti mobilne zdravstvene skrbi u okviru SIHHAT-a.

Komunalna infrastruktura

U tijeku je izgradnja infrastrukture za gospodarenje otpadom i otpadnim vodama u Kilisu, Hatayu, Gaziantepu i Şanlıurfi kao dio projekta EUTF-a u okviru Programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP). Osim toga, nabavljena su vatrogasna vozila i pružena je tehnička pomoć lokalnim institucijama kako bi mogle bolje odgovoriti na hitne situacije. Nakon poziva na iskaz interesa pokrenutog u prosincu 2018., privremeno je odabran niz projekata

[43] SIHHAT je pokrata za „poboljšavanje zdravstvenog stanja sirijske populacije pod privremenom zaštitom i povezanih usluga turskih tijela”, a sastoji se od 300 milijuna EUR bespovratnih sredstava s pomoću kojih tursko Ministarstvo zdravlja izbjeglicama nastoji osigurati pristup uslugama zdravstvene skrbi.

koji će se financirati iz drugog obroka. Ti projekti uključuju mjere za povećanje pristupa komunalnim uslugama vodoopskrbe i upravljanja otpadom i otpadnim vodama u područjima na koja najviše utječe priljev izbjeglica te poboljšanje kvalitete tih usluga, kao i manju sastavnicu za rekreacijsku infrastrukturu za poboljšanje socijalne kohezije. Prvi ugovor s Agence Française de Développement potpisan je u prosincu 2019., a pregovori s drugim provedbenim partnerima još su u tijeku.

Osnovne potrebe i socioekonomska potpora

Cilj je intervencija u ovom prioritetnom području osigurati potporu za osnovne potrebe najranjivijih izbjeglica te potaknuti otpornost i samostalnost. To bi omogućilo prelazak s ovisnosti o programima socijalne pomoći na veću neovisnost i više prilika za zaradu za život onih s potrebnim kapacitetima i vještinama.

Iz Mreže za hitnu socijalnu pomoć (ESSN), programa humanitarne socijalne pomoći, ranjivim se izbjeglicama mjesečno isplaćuje višenamjenska novčana potpora bez posebnih ograničenja. U prosincu 2019. zabilježeno je da potporu za ispunjavanje osnovnih potreba prima 1,7 milijuna ranjivih izbjeglica. Druga faza ESSN-a trebala bi trajati do travnja 2020., kad bi trebao započeti novi ugovor u vrijednosti od 500 milijuna EUR (ESSN 3) s Međunarodnom federacijom Crvenog križa. To bi trebalo omogućiti pružanje potpore najranjivijim izbjeglicama do početka 2021. Ukupno je za ispunjavanje osnovnih potreba u okviru humanitarne sastavnice Instrumenta dodijeljeno više od 1,8 milijardi EUR.

S obzirom na dugotrajnu prirodu krize u Siriji, intervencije financirane iz drugog obroka sve su više usmjerene na aktivnosti socioekonomske potpore i stvaranje prilika za zaradu za život. U trenutku sastavljanja ovog izvješća pregovaralo se o dodjeli izravnih bespovratnih sredstava Ministarstvu rada, obitelji i socijalne skrbi kako bi moglo pružiti potporu najranjivijim izbjeglicama usporedivu sa socijalnom pomoći koju daje turski sustav socijalnog osiguranja. Istodobno postojanje ESSN-a i izravnih bespovratnih sredstava zahtijeva pomnu koordinaciju i oblikovanje provedbe na način kojim bi se osigurala sinergija, izbjeglo dvostruko financiranje te osigurao postupan prelazak s humanitarne na razvojnu pomoć. Te bi aktivnosti trebalo provoditi paralelno s projektima socioekonomske potpore u okviru prvog obroka, u ukupnom iznosu većem od 185 milijuna EUR. Aktivnosti koje uključuju savjetovanje pri traženju zaposlenja i odabiru struke, programi osposobljavanja na radnom mjestu i pojednostavnjenje postupka dobivanja radne dozvole trebale bi biti namijenjene sirijskim izbjeglicama i zajednicama domaćinima. Cilj je povećati zapošljivost i olakšati pristup tržištu rada. Svjetska banka, u suradnji s turskom agencijom za zapošljavanje İŞKUR i Ministarstvom obitelji, rada i socijalne skrbi, provodi projekt u vrijednosti od 50 milijuna EUR. Osim toga, u suradnji s Turskom organizacijom za razvoj malog i srednjeg poduzetništva (KOSGEB) dodjeljuju se i bespovratna sredstva u malim iznosima za poduzetnike i poduzetničko osposobljavanje namijenjena novoosnovanim i postojećim poduzećima sirijskih izbjeglica i zajednica domaćina. Svjetska banka provodi dodatan projekt kojim se podupiru razvoj i provedba modela socijalnog poduzetništva u kojem su predvodnice žene kako bi se ranjivim sirijskim ženama izbjeglicama i Turkinjama pružila održiva djelatnost koja donosi zaradu.

U okviru drugog obroka i nakon poziva na iskaz interesa u prosincu 2018. odabrano je više

projekata u ukupnom iznosu od 465 milijuna EUR koji se provode u suradnji s tijelima s pozitivnom ocjenom stupova. Planiranim se aktivnostima nastoje povećati zapošljivost i razvoj vještina izbjeglica i članova zajednica domaćina, poboljšati usluge u vezi sa strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem te usklađivanje ponude i potražnje na tržištu kao i stvoriti poticajno okruženje za rast poduzeća, registraciju i širenje. Te bi aktivnosti trebale uključivati i izbjeglice i zajednice domaćine kako bi se potakla socijalna kohezija i suzbili stereotipi koji dovode do društvenih napetosti. Prva dva projekta potpisana su u prosincu 2019., s agencijom Expertise France i Međunarodnim centrom za razvoj migracijske politike (ICMPD).

Rodni aspekti u projektima u okviru Instrumenta

Komisija je predana provedbi Akcijskog plana EU-a za ravnopravnost spolova II. (GAP) „Rodna ravnopravnost i jačanje položaja žena: vanjskim odnosima EU-a u razdoblju 2016.–2020. do preobrazbe života djevojčica i žena". U tom su kontekstu promicanje, zaštita i ostvarenje ljudskih prava za žene i djevojčice, rodna ravnopravnost i jačanje položaja žena i djevojčica glavni prioriteti i ciljevi EU-a na kojima se temelje intervencije Instrumenta za izbjeglice u Turskoj.

Konkretno, mjere iz humanitarne sastavnice Instrumenta temelje se na rodnoj politici Glavne uprave ECHO iz 2013. „Rod u humanitarnoj pomoći – različite potrebe, prilagođena pomoć". To podrazumijeva pozivanje partnera da provedu rodnu analizu na početku programa, da prilagode oblik i provedbu programa diferencijalnim rizicima i mogućnostima s kojima se rodne skupine suočavaju te da izvijeste o rezultatima s pomoću podataka iskazanih po spolu.

Kao rezultat toga, rodna pitanja uzimaju se u obzir u svim projektima financiranima iz Instrumenta te se uključuju među najvažnija pitanja. Intervencije u okviru Instrumenta oblikovane su tako da promiču pružanje jednakih mogućnosti ženama i muškarcima, djevojčicama i dječacima. Kako bi se to pratilo, prikupljaju se podaci razvrstani po spolu. Rodno osviještena politika kombinira se s namjenskim aktivnostima koje su osmišljene kako bi se osigurao napredak u tom području. U okviru Instrumenta surađuje se s partnerima u provedbi koji imaju veliko iskustvo s tim pristupom i mogućnost otvaranja dijaloga s turskim vlastima. Ti su partneri Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF), UN Women i Međunarodna organizacija rada (ILO).

Upravljanje migracijama

U okviru prvog obroka Instrumenta u ovom području financirana su dva projekta. Prvim je projektom pružena potpora EU-a povećanju kapaciteta turske obalne straže za obavljanje operacija potrage i spašavanja. Šest čamaca za spašavanje isporučeno je 2018., a 1 081 pripadnik turske obalne straže završio je osposobljavanje o humanitarnim standardima. Cilj je drugog projekta bio poduprijeti provedbu Izjave EU-a i Turske pružanjem pomoći Glavnoj upravi za upravljanje migracijama u upravljanju vraćanjem iz EU-a i svakodnevnim aktivnostima u 21 centru za udaljavanje. Instrumentom su pokriveni troškovi nastali u upravljanju vraćanjem (prijevoz, smještaj) 369 Sirijaca i 1 605 osoba drugog državljanstva te u izgradnji centra za udaljavanje s kapacitetom za 750 osoba. U okviru projekta pokriveni su troškovi lijekova, hrane, higijenskih potrepština, odjeće, telefonskih kartica za nezakonite

migrante koji su uhićeni u Turskoj te vraćeni iz EU-a, kao i troškovi režija centara za udaljavanje. Iz projekta su financirane i plaće 186 djelatnika koji su pružali usluge za migrante u 21 centru za udaljavanje, uključujući psihologe (24), socijalne radnike (17), usmene prevoditelje (54), prehrambene tehnologe (15), tehničare (43) i vozače (33). Taj je projekt završen u prosincu 2019. U drugom obroku nisu predviđena posebna proračunska sredstva za to područje.

6. Praćenje i evaluacija

Sustav praćenja i evaluacije Instrumenta osmišljen je tako da se uvodi postupno i stalno unapređuje.

Okvir za rezultate

Okvir za rezultate Instrumenta odražava strateški okvir samog Instrumenta, kao i konkretne mjere provedene u okviru Instrumenta i njihove logičke okvire. Okvir za rezultate razvijan je od kolovoza 2016. do ožujka 2017. uz savjetovanje s ključnim dionicima, uključujući Upravljački odbor Instrumenta, relevantna turska tijela i relevantne službe Komisije. Prvi nacrt dostavljen je Upravljačkom odboru u ožujku 2017., a ažurirana verzija u studenome 2018.

Okvir za rezultate dodatno je revidiran kako bi se osiguralo da je ažuriran i usklađen s ažuriranim prioritetnim područjima u okviru drugog obroka Instrumenta. Glavni je cilj omogućiti praćenje uspješnosti i izvješćivanje o rezultatima, na razini ostvarenja i ishoda Instrumenta u cjelini. Konačni nacrt revidiranog okvira za rezultate dostavljen je Upravljačkom odboru u prosincu 2019.

Praćenje i izvješćivanje na razini Instrumenta

Praćenje na razini Instrumenta pokrenuto je u proljeće 2017. Podatke o praćenju na razini ostvarenja proizvode partneri u provedbi, u skladu sa svojom obvezom iz svakog ugovora. Prvi zahtjev za podatke o praćenju poslan je u svibnju 2017., nakon čega su 2017. uslijedila tri ciklusa izvješćivanja. Ciklusi izvješćivanja nastavili su se 2018. i 2019. i na temelju toga dvaput godišnje objavljivana su izvješća o praćenju Instrumenta, od čega je posljednje obuhvatilo razdoblje do lipnja 2019.[44]

Prvi ciklusi prikupljanja podataka osmišljeni su kao pilot-faza za pokazatelje ostvarenja iz Okvira za rezultate. Bili su ključni u upoznavanju partnera u provedbi sa zahtjevima za praćenje i izvješćivanje u okviru Instrumenta te ispitivanju izvedivosti predloženih pokazatelja. Važno je napomenuti da je znatan dio portfelja mjera ugovoren krajem 2017. te da je provedba odgovarajućih mjera započela tek 2018.

S pomoću jednog zajedničkog obrasca za praćenje partneri u provedbi šalju podatke relevantne za Okvir za rezultate Instrumenta javnim naručiteljima, tj. Delegaciji EU-a u Turskoj, Regionalnom uzajamnom fondu EU-a za odgovor na sirijsku krizu (EUTF) i Glavnoj upravi ECHO. Svaki javni naručitelj konsolidira podatke i dostavlja ih Tajništvu

[44] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_results_framework_monitoring_report.pdf

Instrumenta radi objedinjavanja i analize. Tehnička podrška za taj proces pruža se putem internog IT alata (eng. Facility Monitoring Platform – platforma za praćenje Instrumenta), koji omogućuje automatsko prikupljanje, analizu i vizualizaciju podataka. Glavne značajke te platforme prikazane su na sastanku Upravljačkog odbora u prosincu 2019.

Tehnička pomoć za praćenje

Komisija je u svibnju 2017. donijela prvu provedbenu odluku o mjeri potpore za praćenje, evaluaciju, reviziju i komunikaciju Instrumenta za izbjeglice u Turskoj. To je omogućilo nabavu tehničke pomoći za praćenje Instrumenta na razini mjere/ugovora i na razini Instrumenta. Ugovor o tehničkoj pomoći za praćenje potpisan je u siječnju 2018. i trenutačno se provodi. Zadatak ima dva različita dijela. Prvi se sastoji od potpore za praćenje i izvješćivanje na razini Instrumenta. To obuhvaća periodično preispitivanje Okvira za rezultate, pregled osnovnih i ciljnih vrijednosti te metoda izračuna pokazatelja i s njima povezanih smjernica. Tim za tehničku pomoć zadužen je i za potporu Tajništvu Instrumenta u provedbi prvostupanjske analize podataka o praćenju prikupljenih na tromjesečnoj osnovi putem platforme za praćenje Instrumenta te za pripremu polugodišnjih izvješća o praćenju Instrumenta. Drugi dio zadatka sastoji se od potpore Delegaciji EU-a u praćenju mjera/ugovora financiranih iz razvojne sastavnice Instrumenta, uključujući provjeru podataka u okviru redovnih ili *ad hoc* misija za praćenje. Delegaciji je zaista potrebna potpora za provjere na terenu, zbog razmjera nekih intervencija u okviru Instrumenta i njihove geografske raširenosti. Do kraja prosinca 2019. završeno je 135 misija za praćenje: šest misija za praćenje usmjereno na rezultate (ROM) obavili su stručnjaci za ROM, 31 misiju obavio je tim za tehničku pomoć, a 98 provjera na terenu/misija za praćenje obavili su relevantni voditelji programa iz Delegacije EU-a. Predmet više od 28 % svih misija za praćenje bila su bespovratna sredstva dodijeljena Ministarstvu obrazovanja i Ministarstvu zdravlja te Glavnoj upravi za upravljanje migracijama.

U studenome 2019. Komisija je donijela drugu mjeru potpore, koja nadopunjuje rezultate ostvarene u okviru prve mjere i na njih se nadovezuje. Humanitarni stup Instrumenta prati se u skladu s relevantnim odredbama. Praćenje svih aktivnosti koje se financiraju u okviru planova za pružanje humanitarne pomoći provelo je osoblje Glavne uprave ECHO raspoređeno u Turskoj i regionalni ured te glavne uprave u Ammanu kao i osoblje iz njezina sjedišta koje je došlo u posjet radi praćenja. Do kraja prosinca 2019. završeno je 177 misija za praćenje na razini projekta. Osim pokazatelja Okvira za rezultate na temelju kojih partneri Glavne uprave ECHO podnose kvartalna izvješća, u izvješća za prvi obrok uključeni su pokazatelji za prioritetno područje zaštite, obuhvaćeni i u platformi za praćenje koja se upotrebljava za praćenje na razini Instrumenta. Na temelju revidiranog okvira za rezultate oblikovano je prioritetno područje izričite zaštite, a svi relevantni pokazatelji humanitarne sastavnice uključeni su u jedan okvir na razini Instrumenta.

Evaluacija

Evaluacija intervencija u okviru Instrumenta provodi se na tri različite razine: evaluacije na razini mjere, evaluacije po vrsti portfelja Instrumenta i druge evaluacije povezane s Instrumentom. Dovršeno je ili u tijeku pet evaluacija mjera i portfelja Instrumenta te šest evaluacija povezanih s Instrumentom. U prosincu 2018. Komisija je pokrenula stratešku

evaluaciju Instrumenta u sredini programskog razdoblja, koja je započela u ožujku 2019. Cilj joj je procijeniti doprinos koji je u okviru Instrumenta pružen u prioritetnim područjima obrazovanja, zdravlja, socioekonomske potpore i upravljanja migracijama u razdoblju od 2016 do 2019./20. Službama Komisije, Upravljačkom odboru Instrumenta i drugim zainteresiranim dionicima te široj javnosti trebala bi dati sveobuhvatnu neovisnu procjenu uspješnosti Instrumenta s posebnim naglaskom na srednjoročnim rezultatima izmjerenima u odnosu na glavne ciljeve. Svrha je evaluacije zabilježiti stečeno iskustvo i dati preporuke za poboljšanje trenutačnih i budućih mjera u okviru Instrumenta.

7. Revizija

Nakon objave Tematskog izvješća Europskog revizorskog suda o Instrumentu[45] u studenome 2018., Komisija provodi njegove preporuke. Ostvaren je dobar napredak u pogledu svih preporuka, posebice kad je riječ o osiguravanju veće komplementarnosti instrumenata koji se koriste u okviru Instrumenta, smanjenju neizravnih troškova potpore i razvoju strategije prelaska.

8. Komunikacija i vidljivost

Vidljivost i komunikacija ključni su prioriteti od samog početka provedbe Instrumenta. Instrument je ključan dokaz nastavka snažne potpore EU-a izbjeglicama i zajednicama domaćinima u Turskoj. Komunikacijska strategija iz 2017. ostaje opći okvir za komunikacijske aktivnosti u cilju povećanja vidljivosti djelovanja koja se financiraju iz Instrumenta.

Događanja i svečanosti

Tijekom 2019. održano je nekoliko događanja kojima se su se obilježile važne etape u provedbi Instrumenta te događanja u povodu otvaranja projekata u raznim sektorima koje su organizirali partneri u provedbi. Među njima su, na primjer, svečanost otvaranja škole koju je organizirala Svjetska banka, medijska obuka koju je provela Udruga za solidarnost s tražiteljima azila i migrantima (ASAM), velika svečanost u povodu polaganja temelja za državnu bolnicu u Hatayu, projekta koji vodi Agence Française de Développement (AFD) s pomoću sredstava iz Instrumenta, te svečanost dodjele sveučilišnih diploma studentima koji su dobili potporu iz EUTF-a. Razna druga događanja koja je organizirala Delegacija EU-a privukla su pozornost javnosti, kao što su koncert „Harmony of the Future" na konferenciji o Siriji, sastavljanje nogometne momčadi „Tim solidarnosti EU-a i Turske", koja je sudjelovala na nogometnom turniru U12 İzmir Cup[46] te izložba fotografija o migracijama u povodu Svjetskog dana izbjeglica. Instrument je predstavljen i na Globalnom forumu o izbjeglicama u Ženevi krajem prosinca 2019. Osim toga, Delegacija EU-a, vlasti pokrajine Konya, ambasadori EU-a i predstavnici Ministarstva nacionalnog obrazovanja sudjelovali su u

[45] https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_HR.pdf
[46] https://www.avrupa.info.tr/en/news/eu-delegations-eu-tr-solidarity-team-won-hearts-u12-izmir-cup-9452

otvaranju nove školske zgrade kao dio projekta „Obrazovna infrastruktura za izgradnju otpornosti”[47].

EU-ovi humanitarni partneri proveli su nekoliko komunikacijskih aktivnosti diljem Europe s ciljem informiranja europskih građana o EU-ovoj potpori izbjeglicama u Turskoj. Primjerice, u okviru Svjetskog programa za hranu, kao dio kampanje za promidžbu Mreže za hitnu socijalnu pomoć (ESSN), od srpnja do rujna 2019. održana je izložba na željezničkoj postaji u Strasbourgu. Prikazana su 52 umjetnička djela dvanaest Sirijki, odreda korisnica programa ESSN u Turskoj. Izložba je najprije održana u Ankari i Istanbulu 2018., gdje je privukla veliku pozornost medija. UNICEF je organizirao izložbu fotografija pod imenom „Dreams of the Future”, koju je financirala Glavna uprava ECHO u okviru programa neformalnog obrazovanja. Fotografije su djela turskih i sirijskih adolescenata, a prikazane su na sjednici francuskog Gospodarskog, socijalnog i okolišnog vijeća u svibnju 2019. u Parizu. EU-ov humanitarni partner Diakonie 2019. je organizirao izložbe u Njemačkoj, točnije u Berlinu i Hannoveru. Proveo je i kampanju putem informativnih ekrana na Danima njemačke evangeličke crkve u Dortmundu.

Medijska prisutnost

O humanitarnim programima Instrumenta 2019. se izvještavalo u više od 70 velikih međunarodnih tiskanih i audio/vizualnih reportaža. Tome su pridonijeli jedno medijsko putovanje u Tursku u organizaciji Glavne uprave ECHO te dva medijska putovanja u organizaciji humanitarnih partnera EU-a. Druga medijska događanja 2019. bila su, među ostalim, putovanje u İstanbul koje je Delegacija EU-a organizirala za europske novinare, pri čemu su posjetili mjesta provedbe projekata financiranih iz Instrumenta[48]. Osim toga, povjerenik za humanitarnu pomoć i upravljanje krizama posjetio je Tursku u siječnju 2019., nakon što je program ESSN-a dosegnuo 1,5 milijuna korisnika. Više od deset nacionalnih dnevnih novina i novinskih agencija te više od 100 digitalnih medija izvijestilo je o tom posjetu.

Upotreba audiovizualnog materijala za promicanje aktivnosti Instrumenta bila je važan dio cjelokupne komunikacijske strategije. Partneri u provedbi pozivani su na izradu videozapisa o uspjehu svojih projekata u obliku priča iz života. Agencije UN-a, ministarstva i nevladine organizacije 2019. su izradili gotovo 50 videozapisa. Na nacionalnoj televiziji u Turskoj prikazano je deset epizoda iz perspektive korisnika o različitim projektima financiranima iz Instrumenta. Intervjuirani su i turski dužnosnici. Na Youtube kanalu Delegacije EU-a napravljen je popis za reprodukciju televizijskih programa Hepsi Gerçek[49].

Timovi Delegacije EU-a i Glavne uprave ECHO u Turskoj zaduženi za informiranje i komunikaciju redovito promiču projekte financirane iz Instrumenta. O tim su projektima izvještavale velike međunarodne radiotelevizijske kuće, kao što su TRT World, Reuters,

[47] https://www.avrupa.info.tr/en/eu-and-member-states/eu-delegation-turkey-konya-governorship-eu-ambassadors-and-representatives
[48] https://www.avrupa.info.tr/en/news/european-journalists-visited-eu-funded-facility-projects-istanbul-9976
https://www.avrupa.info.tr/en/news/european-journalists-visited-eu-funded-facility-projects-hatay-9453
[49] https://www.youtube.com/watch?v=CkMvDJh-478&list=PLw5V7dmdvArQfuY4PNvcy-9BAlw_dslsN

Deutsche Welle, Anadolu Agency i druge. Početkom nove školske godine 2019. emitirane su promidžbene poruke na televiziji o infrastrukturnim projektima u sektoru obrazovanja. Sadržaj o humanitarnim programima prenijelo je najmanje 200 nacionalnih medija.

Komisija je 2019. izdala osam priopćenja za medije u vezi s Instrumentom, a Delegacija EU-a u Ankari lokalno je izdala deset dodatnih priopćenja za medije. Humanitarni partneri Glavne uprave ECHO izdali su pet lokalnih priopćenja za medije 2019. Humanitarni partneri i osoblje EU-a objavili su deset priča na blogu koje su intenzivno promicane na kanalima partnerskih organizacija, profilima glavnih uprava NEAR i ECHO na društvenim mrežama te na lokalnim profilima EU-a na društvenim mrežama u Turskoj[50].

9. Zaključci i sljedeći koraci

Tijekom 2019. ostvaren je važan napredak u mobilizaciji Instrumenta. Dodijeljena je puna operativna omotnica Instrumenta, od čega je ugovoreno više od dvije trećine i isplaćeno više od polovine. Instrument je nastavio pružati neophodnu pomoć izbjeglicama i zajednicama domaćinima u Turskoj. Sljedeći su koraci:

- *nastavak djelotvorne provedbe svih projekata u korist izbjeglica i zajednica domaćina u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja,*
- *nastavak rada sustava za praćenje,*
- *nastavak komunikacijskih aktivnosti,*
- *sastanci Upravljačkog odbora u proljeće i jesen 2020.*

[50] Delegacija EU-a sastavila je 49 objava na Instagramu, 77 na Facebooku i 189 na Twitteru. Na Facebooku te su objave dobile 141 000 reakcija, a na Twitteru više od milijun.